

BIJ HET JUBILEUM-NUMMER VAN DE TROPISCHE NATUUR.

De Tropische Natuur, het orgaan van de Nederlandsch-Indische Natuur-Historische Vereeniging, verscheen in Januari j.l. met een Jubileum-nummer ter eere van het feit, dat de Vereeniging in het midden van het afgelopen jaar haar vijfentwintig-jarig jubileum mocht vieren.

Hoewel een groot gedeelte van de lezers van De Levende Natuur nooit in persoonlijk contact met deze Indische vereeniging is geweest, noch zal komen, meen ik, dat er toch onder hen genoeg belangstelling bestaat voor het doen en laten van deze vereeniging in de overzeesche gewesten om hier, naar aanleiding van het verschijnen van dit jubileumnummer, eenige oogenblikken de aandacht er voor te vragen.

Speciaal leek het steller dezes, die het geheele opkomen van de Nederlandsche Natuur-Historische Vereeniging heeft meegemaakt en sinds twintig jaar lid is van de Indische Vereeniging, interessant eene vergelijking te geven van de wordingsgeschiedenis der beide vereenigingen, juist omdat beider wording in vele opzichten net het tegenovergestelde te zien geeft.

Omstreeks de negentiger jaren durfden in Holland een paar mannen het bestaan een serie populaire werkjes over planten en dieren, hun leven en onderlinge verhoudingen te gaan schrijven. Dit waren de ons allen zoo bekende heeren E. Heimans en Jac. P. Thijssse, van welke beiden de laatste later Dr. honoris causa werd. Zij begonnen met een werkje getiteld „Van Vlinders, Vogels en Bloemen”, dat weldra gevolgd werd door „In Sloot en Plas”, „Door het Rietland” en „Hei en Dennen”. Deze boekjes vonden grif ingang en daarop gingen beide heeren nog een stap verder en richtten, tezamen met den Heer J. Jaspers, in 1895 een populair tijdschrift op, „De Levende Natuur”, dat het eens begonnen werk krachtig voortzette. Door deze en enkele volgende publicaties, als „In de Duinen” en „In het Bosch” enz. werd allerwege de belangstelling voor hetgeen in de natuur leefde en schoonheid gaf, gaande gemaakt. Het gevolg hiervan was, dat de in aantal steeds toenemende belangstellenden, niet alleen elkaar herhaaldelijk ontmoetten, maar zich van lieverlede meer en meer aaneensloten tot kleine, plaatselijke clubjes, vereenigingen e.d., waaruit ten slotte in 1901 door samensmelting de groote „Nederlandsche Natuur-Historische Vereeniging” ontstond. Het doel van deze vereeniging was en is nog steeds het *bevorderen en aankweeken van belangstelling en liefde voor de Natuur en inzonderheid voor al wat leeft*.

De opkomende generatie, welke in Holland in deze richting opgevoed werd, bracht, voor zoover zij naar Indië ging, de idee naar deze streken over en zoo werd te Batavia op den 27sten Augustus 1911 de „Nederlandsch-Indische Natuur-Historische Vereeniging” opgericht, geheel met hetzelfde doel en streven als de oudere vereeniging in het Moederland. Een der voornaamste oprichters van deze vereeniging was wel „de man van de onkruiden”, C. A. Backer.

Mocht de vereeniging in Holland zich reeds vrij spoedig na haar oprichting in een grooten bloei verheugen, in Indië was de eerste jaren de groei maar matig. Dit had meerdere zeer verklaarbare oorzaken. Om te beginnen was het terrein niet dermate voorbereid als in Holland, met name ontbraken juist de overeenkomstige, voor iedereen toegankelijke, populaire werkjes, welke in het Moederland zooveel bijgedragen hadden tot het opwekken van belangstelling voor de Natuur. Een groot inconvenient, dat daar bij kwam, was het ontbreken op de meeste plaatsen van personen, die in staat waren in hunne omgeving eenigszins de lacune, door het gemis van bovenbedoelde boekjes ontstaan, aan te vullen. In Holland had men niet alleen menschen, als de beide groote voorgangers Heimans en Thijssse, maar in de meeste steden bevonden zich bovendien wel personen, die door hunne opleiding in staat waren anderen in de Natuur van hunne omgeving wegwijis te maken en velen, hoewel niet allen, van dezen hadden er ook

BIJ HET JUBILEUM-NUMMER VAN DE TROPISCHE NATUUR 21

wel den lust toe. Dit gemis aan vakkundigen was des te erger, omdat de Natuur in deze tropische gewesten niet alleen zoo geweldig rijk en vol was, maar te onbekend, dan dat een niet-bioloog er zich ook maar eenigszins in zou kunnen oriënteren. Zelfs was het voor beroepsbiologen, wanneer zij wat geïsoleerd woonden, hoogst moeilijk een dusdanige algemeene kennis van hetgeen in hunne omgeving voorkwam te verkrijgen, als voor het opwekken van belangstelling bij leeken noodig was. Het was dan ook niet te verwonderen, dat buiten het centrum van oprichting slechts zeer weinig leden toetraden.

Terecht zagen de oprichters van de jonge vereeniging de groote beteekenis in van het gebrek aan makkelijk toegankelijke en begrijpelijke litteratuur. Een der eerste prestaties was het oprichten en onderhouden van het tijdschrift „De Tropische Natuur”. Langen tijd bleef dit tijdschrift vrijwel het eenige, of althans het voornaamste, wat de vereeniging voor haar verder afwonende leden kon doen. Daarnaast stelde zij ook een inlichtingsbureau open, in den vorm van een vragenbus in het tijdschrift, zoodat deze in- en voorlichting dus feitelijk een onderdeel van het tijdschrift genoemd mag worden.

Na dit algemeen overzicht over de oprichting moge nu een en ander over de inrichting van de vereeniging medegedeeld worden.

Reeds van den beginne af aan werd een praktisch onderscheid gemaakt tusschen algemeene leden en leden van afdeelingen, hoewel de statuten een dergelijk onderscheid niet kennen.

Ook in Holland was een dergelijk onderscheid bij de oprichting niet bekend en ontstond daar relatief veel later dan in Indië. Hoe was dit daar dan zoo spoedig ontstaan? Een belangrijk onderdeel van de werkzaamheden van een natuur-historische vereeniging in het algemeen vormt het maken van gemeenschappelijke excursies. In de statuten staat dit dan ook als no. 1 genoemd van de middelen voor het bereiken van het doel. Voor het maken van dergelijke excursies is echter niet alleen noodig, dat meerdere leden voldoende dicht bij elkaar wonen om gemakkelijk samen te kunnen komen, maar ook is het een vereischte, dat er één of enkele personen zijn, die het initiatief nemen tot het ontwerpen van plannen voor een dergelijke tocht en er leiding aan willen geven. De dikwijls enorm groote afstanden, waarover de afzonderlijke leden verspreid waren, maakte e.e.a. meestal onmogelijk en bleven excursies vrijwel uitsluitend beperkt tot de omgevingen van Batavia, Buitenzorg en Bandoeng. In deze plaatsen konden zich afdeelingen vormen, hoewel die in Bandoeng toch al perioden van groote slapte, ja zelfs van tijdelijke opheffing gekend heeft; daarbuiten bleef ieder lid vrijwel geïsoleerd staan en was van een verenigingsleven in engeren zin verder geen sprake.

Men ziet hier een merkwaardige tegenstelling in de ontwikkeling met de Hollandsche Vereeniging. In vele opzichten heeft de N.I.N.H.V. juist den omgekeerden weg bewandeld als de Nederlandsche. Zooeven zagen wij reeds, dat men in Holland eerst de populaire litteratuur had, daarna aparte clubs, dan de groote vereeniging, welke eerst later ook algemeene leden kreeg; hier te lande werd eerst de groote vereeniging met haar algemeene leden opgericht, daarna kwamen enkele afdeelingen en verscheen de populaire litteratuur. Dat men zich betreffende de afdeelingen van meet af aan geen groote illusies gevormd had, bewijst wel het Huishoudelijk Reglement, waarin o.a. de bepaling staat, dat 5 leden voldoende zijn voor het oprichten van eene afdeeling. Zoo ver uit de oude berichten na te gaan is, bleef het aanvankelijk bij de bovengenoemde drie afdeelingen, eerst tien jaar later onderging het aantal afdeelingen een belangrijke, en wat meer zegt, blijvende uitbreiding, zoodat de vereeniging tegenwoordig uit een 15-tal afdeelingen bestaat plus nog een aantal algemeene leden.

Uit den aard verschillen thans de rechten en plichten, aan het lidmaatschap verbonden, niet noemenswaard van die, welke de leden der Nederlandsche Vereeniging hebben. Wat de plichten betreft, deze zijn al zeer eenvoudig en bestaan uitsluitend uit het op tijd voldoen van de contributies. Wel rust op die leden, welke door hun speciale studie, liefhebberij of werkkring daartoe in staat zijn, de verplichting een actief aandeel in het verenigingsleven te nemen in den vorm van initiatief voor excursies, voorlichting aan anderen of het schrijven van publicaties, echter is dit een moreele verplichting en kan ieder, die zich daartoe niet geroepen voelt, er zich ge-

makkelijk aan onttrekken, hetgeen velen, van wie men beter verwachten zou, maar al te gaarne doen.

De rechten of zoo men liever wil de voordeelen, zijn de volgende: Ieder lid, dat de volle contributie betaalt, ontvangt gratis het tijdschrift „De Tropische Natuur”. Aangezien men in één huisgezin meestal geen behoefte heeft aan een dubbel exemplaar van dit tijdschrift, werd de bepaling gemaakt, en langen tijd gehandhaafd, dat tweede en volgende leden van eenzelfde gezin tegen een aanmerkelijk lagere contributie lid konden zijn; alleen wanneer één dezer een eigen exemplaar van de Tropische Natuur wenschte te ontvangen, hetgeen bij uitzondering wel eens voorgekomen is, betaalde het betreffende lid de volle contributie. Tegenwoordig is echter het aparte lidmaatschap voor leden van één gezin afgeschaft en wordt het geheele gezin als lid beschouwd.

De redactie van het orgaan, de Tropische Natuur, is steeds bereid, hoewel de oorspronkelijke vragenbus vervallen is, de door leden ingezonden vragen zoo ver zulks mogelijk is te beantwoorden, alsmede over ingezonden materiaal inlichtingen te verschaffen.

Wat de algemeene leden betreft, is hiermede wel het voornaamste voordeel van hun lidmaatschap vermeld; alleen kan er nog bijgevoegd worden, dat wanneer zij toevallig op doorreis in een plaats van een afdeeling komen, zij gewoonlijk onder dezelfde voorwaarden als eigen leden aan excursies, vergaderingen en bijeenkomsten kunnen deelnemen, terwijl zij ook het recht hebben op de jaarlijksche, algemeene vergadering, door het Hoofdbestuur uitgeschreven, te verschijnen of zich door een ander lid te laten vertegenwoordigen. Wat echter het deelnemen aan excursies enz. betreft, moge er nadrukkelijk op gewezen worden, dat het hierover geschrevene niet van toepassing is op algemeene leden, die binnen de redelijke werkingsfeer van eene afdeeling wonen.

De afdeellingsleden verkeerden meerendeels in veel gunstiger omstandigheden. De meeste afdeelingen hebben in hun bestuur wel één of meer personen, die in staat zijn en ook lust hebben, excursies te organiseeren en op deze excursies zoo veel mogelijk de meest interessante dingen, welke men passeert en waar men dikwijls onoplettend aan voorbij gaat, even onder de aandacht te brengen, en zoo noodig er een korte toelichting bij te geven. Het zijn dan ook deze excursies in de vrije natuur, welke de vereeniging de laatste jaren populair gemaakt hebben. Aangezien de administratie van een aparte afdeeling, en niet het minst de verschillende voorbereidingen voor excursies, hun speciale kosten meebrengen, is het duidelijk, dat iedere afdeeling over een eigen kas moet kunnen beschikken. Daarom heffen de afdeelingen een iets hoogere contributie, dan de algemeene leden aan het Hoofdbestuur moeten betalen. De afdeellings-penningmeester zendt aan het Hoofdbestuur de bijdragen, die per lid verschuldigd zijn, en het overblijvend surplus komt in de afdeellingskas. Het zal thans duidelijk zijn, waarom t.o.v. het deelnemen van algemeene leden aan excursies enz. hieraan de boven vermelde restrictie verbonden is, dat zij niet binnen de werkingsfeer van eene afdeeling wonen, terwijl anderzijds een ieder van de billijkheid overtuigd zal zijn, dat afdeellingsleden een iets hoogere contributie betalen dan algemeene leden.

Zijn hier in het kort de algemeene trekken gegeven, zoo mogen als voorbeeld enkele nadere bijzonderheden uit het doen en laten van één der grootste afdeelingen vermeld worden. Het belangrijkste deel van haar program vormen de excursies. Deze worden naar de meest verschillende plaatsen en streken gehouden, veelal meer of minder in de buurt van Soerabaia, in welk geval de duur een halve of een heele dag is. Soms ook strekken de excursies zich verder uit, en werden er gehouden zoowel naar Midden-Java, bijv. naar de Merapi bij Djocja, als naar Oost-Java, naar de Idjen bij Bajoewangi, ja zelfs ging men soms tot buiten Java, nml. naar Bali en naar het 80 zeemijlen noord van Java gelegen kleine eiland Bawean. Dergelijke tochten duurden twee of meer dagen.

Het principe dat steeds voor zit, is de excursies zoo goedkoop mogelijk te maken. Reeds werd er op gewezen, dat het hoofddoel niet alleen het bereiken van het eindpunt is, maar dat ook korte oponthouden bij belangwekkende punten onderweg een voornaam deel van het program vormen. Verder wordt er naar gestreefd zooveel mogelijk te profiteeren van specialistenkennis,

BIJ HET JUBILEUM-NUMMER VAN DE TROPISCHE NATUUR 23

hetzij deze bij een der leden aanwezig is, hetzij, dat personen van buiten de vereeniging voor leiding en toelichting geven aangezocht worden.

In dit opzicht echter is Holland bevoorrecht boven Indië, dikwijls toch zal zich het geval voordoen, dat men voor een bepaald onderdeel van eene excursie graag nog wat voorlichting zou willen hebben op een gebied, waarover specialistenkennis niet te vinden is.

Zooveel mogelijk wordt één excursie per maand gehouden, altijd, indien de betreffende leiders daartoe gelegenheid hebben.

Een belangrijk verschil tusschen de excursies in Indië en die in Holland ontstaat door het veelvuldig gebruik, dat in Indië van auto's wordt gemaakt. Dit gaat zoo ver, dat excursies, waaraan in het geheel geen auto te pas komt tot de hooge uitzonderingen behooren. Het gevolg hiervan is, dat bij den opzet der kostenberekening voor excursies geheel andere vraagstukken zich voordoen dan in Holland.

De kosten voor deelname worden in twee categorieën verdeeld, te weten transportkosten en algemeene kosten. Onder transportkosten worden speciaal de kosten voor het vervoer perauto verstaan en bestaat de bepaling, dat een lid, dat met eigen auto aan de excursie deelneemt voor zich en zijn wettig gezin vrijgesteld is van deze kosten, doch bovendien zooveel malen dit bedrag gerestitueerd kan krijgen, als hij verder nog deelnemers in zijn auto medeneemt. De algemeene kosten, ter bestrijding van eventueele entree's, lunches, logies, al naar gelang van den tocht, worden van de deelnemers gelijkelijk gevorderd. Op excursies kunnen steeds introducee's mede gaan, echter betalen deze op alle kosten 50 % extra, terwijl introducee's, die met eigen auto deelnemen hiervan voor zich en hun wettig gezin de eigenlijke transportkosten (dus zonder de 50 %) terug ontvangen. Eén persoon kan per jaar niet vaker dan twee keer geïntroduceerd worden.

In het algemeen bestaat het principe van hospitaliteit, dat wil zeggen, dat leden van de eene afdeeling met een andere afdeeling mede kunnen gaan onder de voor die afdeeling geldende voorwaarden voor leden.

De hier gegeven bepalingen voor excursies gelden alleen voor de afdeeling, die als voorbeeld genomen werd; iedere afdeeling is vrij naar eigen goedvinden in de dekking van de excursiekosten te voorzien.

Behalve excursies, biedt de afdeeling haren leden populaire lezingen over natuur-historische onderwerpen en over aanverwante wetenschappen aan, terwijl ook wel voor eventueele medewerking van de leden in den vorm van filmdemonstraties van gemaakte excursies, het tentoonstellen van eigen gemaakte photo's op natuurhistorisch gebied enz. op gezellige bijeenkomsten gelegenheid gegeven wordt.

Verder moge nog vermeld worden, dat ieder jaar één of ander werkje op populair wetenschappelijk gebied, hetzij gratis, hetzij tegen zeer gereduceerden prijs beschikbaar gesteld wordt voor die leden, die in het betreffende werkje belangstellen.

En hiermede zijn wij aan het eind gekomen van het overzicht, dat ik mij voorstelde te geven. Ik wil hier echter nog het volgende aan toevoegen: Over het algemeen ziet men, dat bij vele natuurliefhebbers, die uit Holland in Indië komen, dikwijls het bestaan eener Natuur-Historische Vereeniging en van het tijdschrift *De Tropische Natuur*, dat analoog is aan *De Levende Natuur*, geheel onbekend is. Moge dit artikel er daarom toe bijdragen een einde te maken aan deze onbekendheid, zoodat in de toekomst meer natuurminnaars, wanneer zij in Insulinde voet aan wal zetten, spoedig kennis trachten te maken met ons tijdschrift, waartoe iedere boekhandel hun gelegenheid zal geven, en nog beter, zich om informatie over de Nederlandsch-Indische Natuur-Historische Vereeniging tot het Hoofdbestuur te Buitenzorg zullen wenden.

Januari 1937.

Dr. J. H. COERT.

